

A „büszke, szabad, gyarapodó közösség”ünnepe – Elismerések a közjóért sokat tett polgároknak

Lékó Péter Szeged díszpolgára lett

Történelmi esélyt kapott Szeged akkor is, amikor szabad királyi város lett és egy évvel ezelőtt, uniós tagságunkkal is: büszke, szabad, gyarapodó közösség részeként élhet a lehetőségekkel – mondta Botka László polgármester Szeged napján, az újjáépített kisszínházban megtartott díszközgyűlésen, ahol kitüntették a városért sokat tett polgárokat.

A szegediek elszánt küzdelme is kellett a királyi jóakarat elnyeréséhez – emelte ki a városalakók szerepét a királyi kiváltság egykori megszerzésében Botka László polgármester Szeged ünnepén: a szabad királyi városi cím elnyerésének év-

fordulója lett a város napja mostani szabadságunk éveiben, immár tizenhatodszor ülhettük meg, május 21-én.

Az idén a díszközgyűlést a helyi művészeti élet egyik, éppen mostanra megújult templomában, a kisszínházban tartották szombaton. „Büszke, szabad, gyarapodó közösség része lett Szeged” – sorolta a jelzőket a város első embere, s párhuzamot vont a közelmúlt szintén történelmi jelentőségű eseményével: egy éve és 20 napja, amikor Magyarország az Európai Unió tagja lett, a város ismét egy ugyanígy jellemezhető közösségbe került. Az idei ünnepen az a nagy kérdés, hogy mennyire képes élni Szeged a számára is kitágult lehetőségekkel.

Bizalom és önbizalom nélkül nem megy; bízunk kell a másik ember jóakarátában és segítő szándékában, és tudni, hinni, akarni kell, hogy Szeged a jövő városa – érvelt az ünnepi közgyűlés szónoka, elősorolva az eddigi fejlődés álmásait, a város gyarapodásának jeleit.

Szeged szerencsés, mert abból van itt a legtöbb, amire a legnagyobb szükség van: sokan vannak a városért tenni akaró emberek – állította Botka László. – Egyikük arról álmodott, meghódítja a világot, s a ma is ifjú Lékó Péter már 1994-ben a világ legfiatalabb sakknagymestere lett; legyünk büszkéek rá! – zárta beszédét a polgármester a város új díszpolgárának dícséretével. Hatalmas tapssal köszöntö-

te az ünneplő közönség Lékó Péter nemzetközi sakk nagymestert, amikor fölment a színpadra, hogy átvegye kitüntetését: ő Szeged legfiatalabb díszpolgára.

A hagyományok szerint a város napján Pro Urbe-díjjal és Szegedért Emlékéremmel ismerik el azoknak a polgároknak az érdemeit, akik sokat tettek a helyi közösségért. Az idén ketten kapták meg a Pro Urbe-díjat: Tényi Mária belgyógyász, a Szegedi Tudományegyetem emeritus professzora és Mader Béla könyvtáros, az egyetemi könyvtár főigazgatója.

A Szegedért Emlékérem idei kitüntetettjei: Dervarics Attila, a Démász Rt. igazgatóságának elnöke, Szegfű László

történész, tanszékvezető főiskolai tanár, Bányai Gitta helytörténész, író, Láng Imre a Radnóti gimnázium testnevelő tanára és Molnár László karmester, a Szegedi Nemzeti Színház operaigazgatója. Ketten kaptak elismerést Szeged nemzetközi kapcsolatainak kiterjesztésében és ápolásában kifejtett munkájukért: az Ohio államban, Toledóban élő Bálint Erzsébet, valamint J. Nagy László történész, az SZTE egyetemi tanára. A díszközgyűlésen adták át a nemzetközi rajz- és festésfesztivál díjait, amelyen a Hamido művészeti iskola szervezésében kilenc szegedi és kilenc testvérvárosi iskola tanulói vettek részt. Az ünnepség szegedi diákok művészeti műsorával zárult.

A város szeretetéből töltődik a sakknagymester

Lékó Péter nemzetközi sakknagymester megkapta Szeged díszpolgára címet. A világklasszis versenyző pályafutása egyik legnagyobb elismerésének tartja ezt a kitüntetést. A Tisza-parti város egyik leghíresebb sportolója nem tudja máshol elképzelni az életét: csak az általa rajongásig szeretet Szegeden.

Már régóta ismerem. Szerencsés vagyok, mert már fiatal, tizenéves koromban tudtam, ki az a Lékó Péter. Apukám mutatott be először neki. Peti kisgyerek volt akkor, még alsó tagozatos. Fiatal. Azt tartották róla, sokra vihete majd. Nagy sakkozó válik belőle. Akkor, a 80-as években nem foglalkoztam vele. Ma már rádöbentem: mekkora mázlim volt, a világ egyik legjobb sakkozójának pályafutását a kezdetektől ismerhettem, és követhetem a mai napig. És a Délmagyarország olvasótáborába is szerencsés helyzetben van: Lékó eddigi sikereit első kézből ismerhette meg. Szombaton délelőtt hazánk egyik legismertebb sportolója, a szegedi utazó nagykövet átvette a díszpolgári címet. A város legfiatalabb díszpolgára lett. A világ jelenlegi negyedik legjobb játékosával az ünnepség után beszélgettünk.

– Büszkeséggel tölt el ez a kitüntetés, ez az elismerés. Először nem is akartam elhinni, hiszen tudtam, hogy ilyen fiatalon még senki sem kapta meg a díszpolgári címet. Szabadkán születtem, de egyéves korom óta Szegeden élek, így jóformán szülővárosomnak tekintem a Csongrád megyei székhelyt. Különleges élmény volt a Kisszínházban átvenni a kitüntetést, utoljára, még gyerekként a Légy jó mindhalálig című darabot néztem meg, ami hatalmas élmény volt. Évekig dúdolgattam a dalokat, a kedvencemmel vált az előadás. Nem hittem volna, hogy egyszer egy ünnepség keretében engem ünnepelek majd ezen a helyen

az emberek. Azok a szegediek, akiknek a szeretete nélkül a sikerimet nem érhettem volna el.

Azt sokan tudják, hogy Lékó Péter rajong Szegedért. Mindene a város. Pedig nem egyszer ostromolták olyan ajánlattal, hogy költözzön máshová, cserélje fel az állampolgárságát, más országnak szerezze a sikereket. Lékó elenállt: maradt szegedi.

– Fel sem merül bennem, hogy elhagyjam a Tisza-parti várost. Itt éltem, itt élek, és itt szeretnék élni. Szeged számomra a nyugalom szigete, alig várom, hogy a versenyek után hazatérjek, újból itthon lehessen. Ennél ideálisabb környezetet egy sakkozó el sem tud képzelni magának. A nagy tornák, versenyek előtt remekül tudunk felkészülni, akár napi nyolc, tíz órát gyakorolni. Ha pedig pihenni szeretnék, elég csak elmenni kedvesemmel, Szofival sétálni a Belvárosba, ez teljesen feltölt. Soha nem felejttem el azt a szeretetet, ami a brisszai világ bajnoki döntő után fogadott. Ez mind a mai napig hatással van rám. A lelkemnek nagyon jólesett, pedig csalódottan tértem haza Svájcba, szerettem volna világ bajnok lenni. Mivel még fiatal vagyok, minden esélyem megvan arra, hogy megszerezem ezt a címet, és ezt szegediként szeretném elérni. Tudom, hogy a Kramnyik elleni partijaim alatt rengetegen ismerték meg Szeged nevét a világban. A céloom a győzelem mellett az, hogy továbbra is népszerűsítsem a várost, híressé tegyem a játékommal.

Lékó Péter nagy játékos. Jelen-

Tényi Mária és Mader Béla (jobbról) Pro Urbe-díjat, Lékó Péter díszpolgári címet kapott Fotó: Gyenes Kálmán

leg negyedik a világranglistán. Idén is szép sikereket ért el. Dalmaskodott többek között Hollandiában, Wijk aan Zee-ben, egy rendkívül erős mezőnyben. Idén is fontos versenyeken szerepel még. Ősszel az argentinai egyéni világ bajnoki döntőben ül asztalhoz. Lékó ha-

talmas népszerűségnek örvend a fiatalok között. A nemzetközi nagymester egyelőre még nem nyitott sakkiskolát.

– Ez egy későbbi tervem, későbbi álmom. Most még fiatal vagyok hozzá, nem lenne időm a gyerekekkel foglalkozni. Szerencsére rengeteg tehetség bontogat-

ja a szárnyait Szegeden. Kiváló az utánpótlásképzés. Éppen az lenne a legfontosabb feladat, hogy amikor olyan korba lépnek a fiatalok, amikor az előrelépés szempontjából még jobb edzőkre van szükségük, megtalálni számukra a megfelelő szakmai stábot. Az biztos, hogy a szülőknek

és a gyerekeknek is rengeteg áldozatot kell hozniuk, ha azt akarják, hogy jó sakkozó váljon belőlük. Ez a sport is sok lemondással jár. Iszonyatosan sokat kell dolgozni a sikerekért.

A díszpolgári cím átvétele után Lékó Péter előbb a Somo gyi-könyvtárba ment egy kisebb ünnepségre, majd a Dóm téren vett részt az immár második sakkszimultánon. Három órán át játszott 25 játékosal. Mosolygósan, türelmesen. Mindenkihez volt egy kedves szava, beszélgetett a kihívókkal.

– Számomra is fontos, hogy még népszerűbb legyen a sakk. Még többen szeressék meg a játékot. Most személyesen győződhettem meg arról, hogy egykori edzőmnél, Herpai Józsefnél mennyi ügyes gyerek játszik. Jó volt ellenük játszani, kellemes délutánt tölthettem el a rajongók között.

SÜLI RÓBERT

ÖRÖKBE FOGADOTT SAKK-KÖNYV

A Philidor néven ismert francia sakk- és zeneművész, François André Dancian Die Kunst im Schachspiel ein Meister zu werden (Művészet, hogyan váljunk a sakkjáték mesterévé vagy A sakkjáték mesterévé válás művészete) című, 1771-ben Strasbourghban megjelent, harmadik kiadását fogadta örökbe szombat délután Lékó Péter, Szeged díszpolgára a Somo gyi-könyvtárban. Szőkefalvi-Nagy Erzsébet igazgatónő hetek óta szervezte a kis ünnepséget, amely remek hangulatban zajlott, közel száz Lékó-rajongó hallgatta a nemzetközi nagymester rövid élelménybeszámolóját. Lékó büszkén nyilatkozott arról, hogy a számára különlegességnak számító könyv „birtokosa” lehet, és gyámkodhat az értékes írás felett.

Pro Urbe-díjat kapott: Tényi Mária belgyógyászprofesszor és Mader Béla, az egyetemi könyvtár főigazgatója

Túl a nyolcvanon is gyógyít Egy jó csapat és „a Béla”

Tanítónő szeretett volna lenni a vajdasági Bácsföldváron, ahol született. Elismert belgyógyászprofesszor lett Szegeden, ahol még nyugdíjas korában is tanított.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A háború intézte a sorsát: a szabadkai leánygimnáziumi érettségi után a zágrábi egyetem orvosi fakultásán kezdte meg tanulmányait, melyet a háborús események miatt Szegeden folytatott. A vajdasági Bácsföldvár aljegyzőjének, Tényi Mihálynak egyetlen lánya egyébként egész gyerekkorában arról álmodozott, hogy ha nagy lesz, tanító lesz a falujában. Végül engedett édesanyja rábeszélésének, és az orvosi fakultásra jelentkezett, de egész életében úgy érezte: a tanításnál aligha van felemelőbb ténykedés.

A szegedi egyetemen már ötödéves korában megbízták azzal, hogy adjon órákat az alsóbb évfolyamosoknak, és később, elismert belgyógyászként is egyik legfontosabb feladatának tartotta a medikusokkal való törődést. Nemcsak az előadásokra készült különös figyelemmel, hanem a csoportos kórtérmi gyakorlatokon is szívesen osztotta meg szakmai tapasztalatait a hallgatókkal. A tanításról

nyugdíjasként sem mondott le: a gyógyszerészkaron oktatott klinikai alapismereteket.

Rövid ideig – 1948–50 között – dolgozott Ózdon, aztán visszatért Szegedre. Évtizedekig a II-es számú belgyógyászati klinikán volt egyetemi tanár, 1993-ban lett az egyetem emeritus professzora. A kivételes munkabírási és vitalitási professzoraszony folyamatosan közéleti szereplő is volt: akkoriban tudniillik az is kivételnek számított, hogy valaki nő létere olyan szakmai karriert fusson be, mint ő.

Szeged megbecsült polgára ma is tevékeny: egy magánszemélyek jóvoltából működő alapítvány révén a határon túli magyarokat segíti hozzá, hogy Magyarországon egészségügyi ellátást kapjanak. Úgyhogy Tényi Mária-nak ma is évente legalább háromszáz páciense van: budapesti, debreceni, szegedi klinikákra irányítja őket, a gyermekgyógyászati kezelést igénylőket Pécsre. A magyaroktól határon túli területek beteginek kezelési költségét az alapítvány fedezi. Az elmúlt évben magas állami kitüntetést, a Magyar Köztársasági Érdemérem Tiszti Keresztjét kapta; most a város ismeri el élete munkásságát: tanítást, gyógyítást, a köz dolgaival való törődést. Egy szegedi polgár sok évtizedes, lan-

Ritkaságszámba megy mifelénk az a pályáiv, ami Mader Bélának adatott: raktárosként kezdte az egyetemi könyvtárban 45 évvel ezelőtt, végigjárta a könyvtárasság minden lépcsőjét, 15 esztendeje az intézmény főigazgatója – tavaly óta immár abban az új épületben, amit az ő áldozatos munkájának is köszönhet az egyetem és a város.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Könyvtáros berkekben egyöntetű elismeréssel nyilatkoznak a szegedi egyetemi könyvtár munkatársi gárdájának nemcsak a szakmai minőségéről, hanem kezdeményező, újító szellemiségéről is. Nagy részük volt abban, hogy a 90-es évek elején hatalmas ugrás történt a könyvtári informatikában. Ez a szakma ébredt először: nemcsak megismerték, mi van a világban, hanem gyorsan el is kezdték kihasználni a feltárolt hazai lehetőségeket, hogy felzárkózhassanak. Rohamtempóban készültek az elektronikus katalógusok, digitalizálták a könyvtári dokumentumokat – kitágult az információk tára, és egyre szélesebb körben vált hozzáférhetővé.

Mader Béla azt mondja, a saját életében is a rendszerváltás utáni első öt év volt a legérdekesebb: bár korántsem került annyi pénz a könyvtári elektronizáció-

ra, mint kellett volna, a szűkösségekben „előjött az ész”, és a szegedi könyvtárosok bebizonyították, hogy invencióban a leginkább versenyképesek a nemzetközi mezőnyben. Az ekkoriban kimunkált stratégiai fejlesztési terv önmagában is nagyot lendített a hazai könyvtárgyőn, mert bár a 150 millió dolláros fejlesztés a vaglyak birodalmában maradt, a korábbiánál összehasonlíthatatlanul több jutott a könyvtárakra.

Részben ennek az elsőrangúan kimunkált koncepciónak köszönhető, hogy viszontagságos építéstörténettel bár, mégis elkészült Szegeden az utóbbi évtizedek legnagyobb egyetemi beruházásaként az új könyvtárpépület, a 7,5 milliárdos költségű Tanulmányi és Információs Központ (TIK). A tavalyi átadás óta örömmel és egyre többen használják, diákok, oktatók, városi polgárok. A könyvtár szegedi születésű főigazgatója világéletében szerény ember volt, most is azt mondja, intézménye azért működhet elismert minőségben, mert van – egy jó csapat. „Nekem semmi más érdemem nincs, mint az, hogy engedtem a megfelelő embereket a megfelelő helyen dolgozni. A feltételeket igyekeztem megteremteni, azon voltam, hogy a környezetemben mindenki a lehető legjobban érezze magát. Nem szeretném, ha a nálam nagyobb tudású kollégáim igazgató úrnak szolítának, hál’ istennek mindig én voltam – a Béla.”